

PROCES KARNY

redakcja naukowa Jarosław Zagrodnik

Radostaw Koper, Kazimierz Marszał
Jarosław Zagrodnik, Kazimierz Zgryzek

SERIA AKADEMICKA

WYDANIE **3**

PROCES KARNY

redakcja naukowa Jarosław Zagrodnik

Radostaw Koper, Kazimierz Marszał
Jarosław Zagrodnik, Kazimierz Zgryzek

SERIA AKADEMICKA

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

WYDANIE

3

Stan prawny na 15 sierpnia 2021 r.

Wydawca
Monika Pawłowska

Redaktor prowadzący
Joanna Ołówek

Opracowanie redakcyjne
Joanna Ośka

Projekt okładek serii
Wojtek Kwiecień-Janikowski, Przemek Dębowski

Radostaw Koper – rozdziały V, VII, XI i XIV
Kazimierz Marszał – rozdział I (z wyjątkiem podrozdziałów 8 i 9), III
Kazimierz Marszał, Jarostaw Zagrodnik – rozdział XII, XIII
Jarostaw Zagrodnik – rozdział I (podrozdziały 8 i 9), rozdziały IV, IX, XV
Kazimierz Zgryzek – rozdziały II, VI, VIII, X

prawolubni

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przystępujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujemy prawo i własność
Więcej na www.legalnakultura.pl
Polska Izba Książki

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2021

ISBN 978-83-8246-321-7
3. wydanie

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.
Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. 22 535 82 19
e-mail: PL-ksiazki@wolterskluwer.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

w hołdzie
Profesorowi Kazimierzowi Marszałowi

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	19
Słowo wstępne	23
Rozdział I	
Zagadnienia wstępne	27
1. Pojęcie procesu karnego	27
2. Przedmiot i podstawa faktyczna procesu karnego	30
3. Cel procesu karnego	32
4. Funkcje procesu karnego	40
5. Gwarancje procesowe	42
6. Prawo karne procesowe i jego funkcje	44
7. Źródła prawa karnego procesowego	46
8. Wpływ prawa międzynarodowego i orzecznictwa organów międzynarodowych na polski proces karny	48
8.1. Międzynarodowe źródła prawa karnego procesowego i ich wpływ na kształt polskiego procesu karnego	48
8.2. Wpływ orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka na standardy polskiego procesu karnego	51
8.3. Instytucja pytań prejudycjalnych do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w kontekście wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych	56
9. Konstytucyjne podstawy procesu karnego	58
9.1. Znaczenie Konstytucji RP w procesie karnym	58
9.2. Zasady ustrojowo-organizacyjne	62
9.2.1. Zasada sądowego wymiaru sprawiedliwości	62
9.2.2. Zasada prawa do sądu	65
9.2.3. Zasada bezstronności	68
9.2.4. Zasada niezawisłości sędziowskiej	70
9.2.5. Zasada kolegalności sądów	72
9.2.6. Zasada udziału czynnika społecznego w procesie karnym	74
10. Obowiązywanie prawa karnego procesowego	79

10.1. Obowiązkiwanie prawa karnego procesowego w miejscu	79
10.2. Obowiązkiwanie prawa karnego procesowego w czasie	80

Rozdział II

Zasady procesu karnego	83
1. Pojęcie i klasyfikacja zasad procesu karnego	83
1.1. Znaczenie zasad procesu karnego	83
1.2. Pojęcie zasad procesu karnego	83
1.3. System zasad procesu karnego	86
2. Zasada humanitaryzmu	88
3. Zasady ściśle procesowe	89
3.1. Zasady związane z wszczęciem procesu karnego	90
3.1.1. Zasada oficjalności (ścigania z urzędu)	90
3.1.2. Zasada legalizmu	95
3.1.3. Zasada skargowości	100
3.2. Zasady dotyczące postępowania dowodowego	107
3.2.1. Zasada prawdy	107
3.2.2. Zasada bezpośredniości	112
3.2.3. Zasada koncentracji materiału dowodowego	114
3.2.4. Zasada swobodnej oceny dowodów	117
3.3. Zasady dotyczące formy i sposobu prowadzenia procesu	120
3.3.1. Zasada rzetelnego procesu	120
3.3.2. Zasada kontrykcyjności	124
3.3.3. Zasada jawności	129
3.3.4. Zasada ustności	136
3.3.5. Zasada szybkości postępowania karnego	138
3.4. Zasady dotyczące sytuacji prawnej oskarżonego w procesie	140
3.4.1. Zasada domniemania niewinności oskarżonego	140
3.4.2. Zasada prawa do obrony oskarżonego	148

Rozdział III

Przesłanki procesu karnego	155
1. Pojęcie i podział przesłanek procesowych	155
2. Przegląd przesłanek procesowych	163
2.1. Pod sądność sądom karnym powszechnym	163
2.1.1. Pod sądność sądom karnym wojskowym	164
2.1.2. Pod sądność Trybunałowi Stanu	164
2.1.3. Ograniczenia pod sądności	165
2.2. Właściwość sądu	171
2.3. Skarga	172
2.4. Istnienie stron procesowych	173
2.5. Prawomocność materialna	174

2.6. Zawisłość sprawy.....	174
2.7. Przedawnienie karalności	175
2.8. Akt łaski – abolicja	178
2.9. Artykuł 17 § 1 pkt 1–4 k.p.k.	179

Rozdział IV

Uczestnicy procesu karnego	181
1. Pojęcie uczestnika procesu karnego	181
2. Organy procesowe	182
2.1. Pojęcie i rodzaje organów procesowych.....	182
2.2. Sądy.....	182
2.2.1. System sądów orzekających w sprawach karnych.....	182
2.2.2. Nadzór Sądu Najwyższego nad orzecznictwem sądowym.....	183
2.2.3. Organy wewnętrzne sądu.....	185
2.2.4. Samodzielność jurysdykcyjna sądu karnego	186
2.2.5. Właściwość sądu	193
2.2.6. Składy orzekające sądu.....	202
2.2.7. Wyłączenie sędziego.....	205
2.3. Organy prowadzące postępowanie przygotowawcze	208
2.3.1. Ogólna charakterystyka.....	208
2.3.2. Prokurator.....	211
2.3.3. Policja i inne organy ścigania karnego	219
3. Strony procesowe.....	221
3.1. Zagadnienia ogólne	221
3.1.1. Pojęcie i rodzaje stron procesowych	221
3.1.2. Rodzaje stron procesowych.....	223
3.1.3. Quasi-strony	225
3.1.4. Współuczestnictwo procesowe	231
3.1.5. Zdolność procesowa	233
3.1.6. Legitymacja procesowa	233
3.2. Pojęcie i rodzaje oskarżycieli	235
3.3. Oskarżyciel publiczny.....	236
3.4. Pokrzywdzony	242
3.5. Oskarżyciel posiłkowy.....	249
3.5.1. Pojęcie oskarżyciela posiłkowego	249
3.5.2. Oskarżyciel posiłkowy uboczny	249
3.5.3. Oskarżyciel posiłkowy subsydiarny.....	251
3.5.4. Sytuacja procesowa oskarżyciela posiłkowego	255
3.6. Oskarżyciel prywatny	258
3.7. Oskarżony.....	260
3.7.1. Pojęcie oskarżonego	260
3.7.2. Uprawnienia oskarżonego.....	261

3.7.3. Obowiązki oskarżonego	268
4. Przedstawiciele procesowi stron	271
4.1. Uwagi wstępne	271
4.2. Przedstawiciel ustawowy	272
4.3. obrońca	274
4.3.1. Uwagi wstępne	274
4.3.2. Pozycja prawna obrońcy	275
4.3.3. Obrona obligatoryjna	277
4.3.4. Sposoby nawiązania stosunku obrończego	279
4.3.5. Zakres umocowania obrońcy	282
4.3.6. Ustanie stosunku obrończego	283
4.4. Pełnomocnik	286
5. Rzecznicy interesu społecznego	290
5.1. Uwagi wstępne	290
5.2. Przedstawiciel społeczny	291

Rozdział V

Czynności procesowe	295
1. Pojęcie czynności procesowej	295
2. Oświadczenia w procesie karnym	297
3. Dopuszczalność i skuteczność czynności procesowych	299
4. Forma czynności procesowych	305
5. Terminy procesowe	306
5.1. Pojęcie, funkcje i rodzaje terminów	306
5.2. Obliczanie terminów	309
5.3. Przywrócenie terminu zawitego	310
6. Miejsce i język czynności procesowych	314
7. Decyzje procesowe	315
7.1. Orzeczenia i ich podziały	315
7.2. Wyroki	316
7.3. Uchwały Sądu Najwyższego	317
7.4. Postanowienia	317
7.5. Zarządzenia	319
7.6. Uzasadnienie decyzji procesowych	320
7.7. Uzewnętrznianie i oznajmianie decyzji procesowych	322
7.8. Sprostowanie oczywistej omyłki w decyzji procesowej	323
7.9. Uzupelnienie orzeczeń	324
8. Polecenia	326
9. Tryb wydawania orzeczeń	326
9.1. Forum dla wydania orzeczenia	326
9.2. Narada i głosowanie nad orzeczeniem	329
9.3. Zdanie odrębne	331

10. Prawomocność orzeczeń.....	332
11. Pozostałe grupy czynności procesowych	336
11.1. Protokoły.....	336
11.2. Doręczanie pism	338
11.3. Odtworzenie zaginionych lub zniszczonych akt sprawy	340
11.4. Dostęp do akt sprawy.....	340

Rozdział VI

Dowody	345
1. Znaczenie dowodów w procesie karnym	345
2. Pojęcie i rodzaje dowodów	347
3. Dopuszczalność dowodów w ogóle.....	350
4. Zakazy dowodowe	352
4.1. Pojęcie zakazów dowodowych	352
4.2. Zakazy dowodzenia	352
4.2.1. Zakazy dowodzenia oznaczonej tezy dowodowej.....	353
4.2.2. Zakazy dowodzenia za pomocą określonego dowodu	353
4.2.3. Poszczególne zakazy dowodzenia za pomocą określonego dowodu	355
4.3. Zakazy stosowania niedopuszczalnych metod dowodzenia	366
4.4. Zakazy w zakresie wykorzystania dowodów w procesie karnym.....	369
5. Dowodzenie	371
5.1. Uwagi wstępne	371
5.2. Przedmiot dowodzenia.....	372
5.2.1. Określenie przedmiotu dowodzenia	372
5.2.2. Notoryjność	374
5.2.3. Domniemania	375
5.3. Uprawdopodobnienie	376
5.4. Poszlaka	376
5.5. Prawny obowiązek dowodzenia i ciężar dowodowy.....	377
5.6. Etapy dowodzenia	379
5.6.1. Uwagi wstępne	379
5.6.2. Poszukiwanie i wstępne zabezpieczenie dowodów.....	379
5.6.3. Wprowadzanie dowodów do procesu karnego	380
5.6.4. Przeprowadzenie dowodów.....	383
5.6.5. Ocena dowodów i dokonywanie ustaleń faktycznych	390
6. Poszczególne źródła i środki dowodowe	392
6.1. Oskarżony jako źródło dowodowe i jego wyjaśnienia	392
6.2. Świadek i jego zeznania	395
6.3. Biegły i jego opinia	408
6.4. Dokument i jego treść.....	415
6.5. Dowód rzeczowy i jego właściwości	419

6.6. Eksperyment procesowy i jego wyniki	423
6.7. Wywiad środowiskowy.....	424

Rozdział VII

Środki przymusu w procesie karnym	429
1. Ogólna charakterystyka środków przymusu karnoprosesowego	429
2. Rodzaje i systematyka środków przymusu w procesie karnym	435
3. Zatrzymanie	436
4. Środki zapobiegawcze	442
4.1. Ogólna charakterystyka	442
4.2. Tymczasowe aresztowanie	447
4.3. Poręczenie.....	456
4.3.1. Poręczenie majątkowe	456
4.3.2. Poręczenie społeczne	458
4.3.3. Poręczenie osoby godnej zaufania	458
4.4. Dozór Policji	458
4.5. Nakazanie opuszczenia lokalu mieszkalnego zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym	459
4.6. Środki zapobiegawcze z art. 276 k.p.k.	460
4.7. Zakazy związane z ochroną personelu medycznego.....	460
4.8. Zakaz opuszczania kraju	462
5. Kary porządkowe	464
6. Przymusowe wykonanie czynności procesowych	467
6.1. Uwagi wstępne	467
6.2. Zatrzymanie i przymusowe doprowadzenie	468
6.3. Przymusowe poszukiwanie, wydobywanie i odebranie dowodów przestępstwa	470
6.4. Zabezpieczenie majątkowe.....	479

Rozdział VIII

Tok procesu karnego	485
1. Ogólna charakterystyka	485
2. Zubożenie i wzbogacenie toku procesu	487
2.1. Zubożenie toku procesu	487
2.2. Wzbogacenie toku procesu	488
3. „Obumarzenie” procesu karnego	489
3.1. Bezwarunkowe umorzenie procesu karnego	489
3.1.1. Przyczyny bezwarunkowego umorzenia procesu karnego	489
3.1.2. Organy uprawnione do bezwarunkowego umorzenia procesu karnego	491
3.1.3. Decyzja o bezwarunkowym umorzeniu procesu karnego	491

3.1.4. Czynności dokonywane w związku z bezwarunkowym umorzeniem postępowania przygotowawczego.....	493
3.1.5. Umorzenie postępowania przygotowawczego przez sąd i zastosowanie środków zabezpieczających	493
3.1.6. Absorpcyjne umorzenie postępowania karnego	495
3.2. Warunkowe umorzenie postępowania karnego	497
3.2.1. Przesłanki warunkowego umorzenia postępowania karnego	498
3.2.2. Postępowanie w przedmiocie warunkowego umorzenia postępowania	498
3.2.3. Podjęcie postępowania warunkowo umorzonego	500
4. Czasowe wstrzymanie biegu procesu karnego	500

Rozdział IX

Postępowanie przygotowawcze	507
1. Ogólna charakterystyka postępowania przygotowawczego	507
1.1. Model postępowania przygotowawczego	507
1.2. Zadania postępowania przygotowawczego	509
1.3. Strony i ich przedstawiciele w postępowaniu przygotowawczym	512
1.3.1. Śledczość i przejawy kontrydiktoryjności postępowania przygotowawczego	512
1.3.2. Udział stron w czynnościach dowodowych postępowania przygotowawczego	514
1.4. Formy postępowania przygotowawczego	519
1.4.1. Uwagi wstępne	519
1.4.2. Śledztwo	521
1.4.3. Dochodzenie.....	525
2. Przebieg postępowania przygotowawczego	531
2.1. Wszczęcie i odmowa wszczęcia postępowania przygotowawczego	531
2.1.1. Podstawa wszczęcia postępowania przygotowawczego	531
2.1.2. Źródła informacji o przestępstwie	533
2.1.3. Czynności sprawdzające	536
2.1.4. Postanowienie o wszczęciu śledztwa lub dochodzenia	537
2.1.5. Faktyczne wszczęcie postępowania przygotowawczego	539
2.1.6. Odmowa wszczęcia śledztwa lub dochodzenia	542
2.2. Instytucja przedstawienia zarzutów	545
2.2.1. Czas i podstawa przedstawienia zarzutów	545
2.2.2. Części składowe instytucji przedstawienia zarzutów.....	546
2.2.3. Odchylenia w kolejności dokonywania czynności w ramach instytucji przedstawienia zarzutów	549
2.2.4. Rozszerzenie i zmiana zarzutów.....	550
2.3. Zakończenie śledztwa i dochodzenia	552
2.3.1. Zamknięcie śledztwa lub dochodzenia	553

2.3.2. Uzupełnienie trwającego postępowania przygotowawczego	557
3. Kontrola postępowania w stadium przygotowawczym	559
3.1. Uwagi wstępne	559
3.2. Nadzór prokuratora nad śledztwem lub dochodzeniem	560
3.3. Kontrola prawomocnych postanowień o umorzeniu postępowania przygotowawczego	561
3.3.1. Uwagi wstępne	561
3.3.2. Podjęcie umorzonego postępowania przygotowawczego	561
3.3.3. Wznowienie prawomocnie umorzonego postępowania przygotowawczego	562
3.3.4. Nadzwyczajne wznowienie prawomocnie umorzonego postępowania przygotowawczego	564
3.4. Kontrola trwającego postępowania przygotowawczego na wniosek ...	566
3.5. Czynności sądu w postępowaniu przygotowawczym	568
4. Zasadnicza skarga karna	570
4.1. Pojęcie i istota zasadniczej skargi karnej	570
4.2. Funkcje aktu oskarżenia	571
4.3. Forma zasadniczej skargi karnej	573
4.3.1. Uwagi ogólne	573
4.3.2. Akt oskarżenia	574
4.3.3. Skargi zastępujące akt oskarżenia	581
4.3.4. Inne zasadnicze skargi karne	582

Rozdział X

Postępowanie główne	587
1. Przygotowanie do rozprawy głównej	587
1.1. Oddanie pod sąd – zagadnienia ogólne	587
1.2. Kontrola warunków formalnych aktu oskarżenia	589
1.3. Wstępne badanie sprawy	596
1.3.1. Obligatoryjne posiedzenie przed rozprawą	598
1.3.2. Fakultatywne posiedzenie przed rozprawą	603
1.3.3. Posiedzenie przygotowawcze (art. 349 k.p.k.)	605
1.4. Czynności związane z organizacją rozprawy	607
2. Ogólna charakterystyka rozprawy głównej	610
3. Część wstępna rozprawy głównej	613
4. Przewód sądowy	619
4.1. Zwięzłe przedstawienie przez oskarżyciela zarzutów oskarżenia	620
4.2. Wyjaśnienia oskarżonego	621
4.3. Dalsze postępowanie dowodowe	624
4.4. Przerwa i odroczenie rozprawy	632
4.5. Przerwa i odroczenie w celu przedstawienia dowodów	636

4.6. Przekazanie sprawy prokuratorowi w celu uzupełnienia śledztwa lub dochodzenia	640
4.7. Przedmiotowe rozszerzenie oskarżenia	642
4.8. Zmiana kwalifikacji prawnej czynu na rozprawie	644
4.9. Zamknięcie przewodu sądowego	645
4.10. Wznowienie zamkniętego przewodu sądowego	645
5. Przemówienia stron	646
6. Wyrokowanie	648
6.1. Narada i głosowanie nad wyrokiem	649
6.2. Odroczenie wydania wyroku	649
6.3. Sporządzenie wyroku na piśmie	650
6.4. Ogłoszenie wyroku	652
6.5. Ustne przytoczenie najważniejszych powodów wyroku	653
6.6. Pouczenie o prawie, terminie i sposobie zaskarżenia wyroku	654
6.7. Zamknięcie rozprawy głównej	654
7. Czynności końcowe w sądzie pierwszej instancji	655
7.1. Uwagi ogólne	655
7.2. Doręczenie oskarżonemu odpisu wyroku	656
7.3. Wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku na piśmie	656
7.4. Sporządzenie uzasadnienia wyroku	658
7.5. Czynności związane z uprawomocnieniem się wyroku	661

Rozdział XI

Kodeksowe postępowania szczególne	665
1. Konstrukcja postępowań szczególnych	665
2. Postępowanie nakazowe	668
2.1. Ogólna charakterystyka	668
2.2. Przesłanki postępowania nakazowego	669
2.3. Przebieg postępowania nakazowego	670
3. Postępowanie przyspieszone	674
3.1. Ogólna charakterystyka	674
3.2. Przesłanki postępowania przyspieszonego	675
3.2.1. Przesłanki pozytywne	675
3.2.2. Przesłanki negatywne	677
3.3. Przebieg postępowania przyspieszonego	679
3.3.1. Postępowanie przygotowawcze	679
3.3.2. Postępowanie przed sądem	681
3.4. „Rozprawa odmiejscowiona”	683
4. Postępowanie w sprawach z oskarżenia prywatnego	687
4.1. Ogólna charakterystyka	687
4.2. Przesłanki postępowania w sprawach z oskarżenia prywatnego	688
4.2.1. Przesłanki pozytywne	688

4.2.2. Przesłanki negatywne	689
4.3. Oskarżenie wzajemne	691
4.4. Przebieg postępowania prywatnoskargowego	692
4.4.1. Postępowanie przygotowawcze	692
4.4.2. Postępowanie przed sądem	693

Rozdział XII

Postępowanie odwoławcze	697
1. Ogólna charakterystyka systemu kontroli odwoławczej	697
1.1. Uwagi wstępne	697
1.2. Środki zaskarżenia	699
1.3. Środki odwoławcze	700
1.4. Pozostałe środki zaskarżenia	702
2. Zagadnienia ogólne kontroli odwoławczej	704
2.1. Uwagi wstępne	704
2.2. Dopuszczalność środka odwoławczego	705
2.3. Wymogi formalne skargi odwoławczej (środka odwoławczego)	707
2.4. Cofnięcie wniesionego środka odwoławczego	710
2.5. Przyczyny odwoławcze	712
2.5.1. Obraza prawa materialnego	712
2.5.2. Obraza przepisów postępowania	715
2.5.3. Błąd w ustaleniach faktycznych	718
2.5.4. Rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłuszne zastosowanie albo niezastosowanie środka zabezpieczającego, przepadku lub innego środka	719
2.5.5. Inne przyczyny odwoławcze	720
2.6. Zakres kontroli odwoławczej	720
2.6.1. Uwagi wstępne	720
2.6.2. Granice kontroli odwoławczej	721
2.6.3. Kierunek środka odwoławczego	724
2.6.4. Reguły <i>ne peius</i>	729
2.6.5. Bezwzględne przyczyny odwoławcze	731
2.6.6. Orzekanie w instancji odwoławczej w sprawie oskarżonego, co do którego nie wniesiono środka odwoławczego	743
2.6.7. Rozpoznanie sprawy w ograniczonym zakresie	744
2.7. Pytania prawne i ich rozstrzygnięcie	745
2.8. Rozstrzygnięcia sądu odwoławczego	747
2.9. Postępowanie ponowne	749
3. Postępowanie apelacyjne	752
3.1. Skarga apelacyjna i osoby uprawnione do jej wniesienia	753
3.2. Postępowanie apelacyjne przed sądem pierwszej instancji	754
3.3. Postępowanie apelacyjne przed sądem drugiej instancji	755

3.3.1. Przygotowanie do rozprawy apelacyjnej.....	755
3.3.2. Rozprawa apelacyjna	757
3.3.3. Czynności końcowe.....	760
4. Postępowanie zażaleniowe	761
4.1. Przedmiot zaskarżenia zażaleniowego.....	761
4.2. Postępowanie zażaleniowe przed sądem pierwszej instancji.....	762
4.3. Postępowanie zażaleniowe przed sądem zażaleniowym	763

Rozdział XIII

Nadzwyczajne środki zaskarżenia	765
1. Kasacja.....	765
1.1. Ogólna charakterystyka	765
1.2. Podstawy kasacji.....	765
1.3. Kasacja strony	768
1.4. Kasacja w trybie art. 521 k.p.k. – kasacja podmiotów szczególnych	771
1.5. Postępowanie w przedmiocie kasacji	772
2. Skarga na wyrok sądu odwoławczego.....	774
2.1. Uwagi wstępne	774
2.2. Podstawy skargi na wyrok kasacyjny sądu odwoławczego.....	776
2.3. Wszczęcie i przebieg postępowania w przedmiocie skargi na wyrok kasacyjny sądu odwoławczego	777
3. Wznowienie postępowania zakończonych prawomocnym orzeczeniem sądu.....	780
3.1. Uwagi wstępne	780
3.2. Podstawy wznowienia postępowania sądowego.....	781
3.3. Przebieg postępowania w przedmiocie wznowienia postępowania sądowego.....	784
3.4. Rozstrzygnięcia w przedmiocie wniosku o wznowienie postępowania	786

Rozdział XIV

Postępowania sądowe po uprawomocnieniu się orzeczenia	789
1. Ogólna charakterystyka	789
2. Orzekanie kary łącznej	790
3. Odszkodowanie za niesłuszne skazanie, tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie	794
4. Ułaskawienie	800

Rozdział XV

Postępowanie w sprawach karnych ze stosunków międzynarodowych	805
1. Uwagi wstępne	805
2. Pomoc prawna w sprawach karnych.....	808

---

3. Współpraca w ramach Unii Europejskiej w zakresie zatrzymania dowodów i zabezpieczenia mienia	812
4. Przejęcie i przekazanie ścigania	816
5. Ekstradycja	822
5.1. Pojęcie ekstradycji	822
5.2. Ekstradycja w ścisłym znaczeniu	823
5.3. Europejski nakaz aresztowania	828
6. Przejęcie i przekazanie orzeczeń do wykonania.....	839
7. Europejski nakaz ochrony.....	843
O Autorach	849

SŁOWO WSTĘPNE

Niniejsze, trzecie już wydanie podręcznika, ukazuje się w szczególnym czasie, bo zaledwie kilka miesięcy od pożegnania naszego Mistrza, Pana Profesora Kazimierza Marszała, współautora podręcznika i współredaktora jego pierwszego wydania w obecnym kształcie. To skłania przede wszystkim do podkreślenia olbrzymich zasług Profesora dla rozwoju nauki prawa karnego procesowego w Polsce. Wydają się one najbardziej widoczne w wymiarze organizacyjnym i personalnym, dlatego należy podkreślić, że Profesor Kazimierz Marszał stworzył ośrodek nauki prawa karnego procesowego na Uniwersytecie Śląskim i przez blisko cztery dekady nim kierował. W Katedrze, na czele której stał Pan Profesor, sześć osób uzyskało stopień doktora habilitowanego, z czego pięć następnie tytuł profesora. Profesor Kazimierz Marszał pełnił rolę opiekuna w parunastu przewodach doktorskich, a wprost niezliczona liczba studentów uzyskała pod Jego kierunkiem tytuł magistra. Profesor wniósł także istotny wkład w rozwój kadry naukowej w innych ośrodkach uniwersyteckich, występując jako recenzent w kilkunastu przewodach doktorskich i habilitacyjnych.

Dorobek naukowy Profesora Kazimierza Marszała obejmuje blisko 170 pozycji, w tym kilka monografii, kilkanaście podręczników, liczne artykuły i glosy do orzeczeń Sądu Najwyższego. Z całą mocą należy stwierdzić, że miarą tego dorobku nie jest jedynie podana liczba pozycji naukowych i naukowo-dydaktycznych, ale w głównej mierze ich najwyższa jakość, sprawiająca, że stanowią one niezmiennie konieczny materiał źródłowy i inspirację do przemyśleń w ramach aktualnie ukazujących się opracowań naukowych z dziedziny procesu karnego.

Odejściu Profesora Kazimierza Marszała, jednego z najznamietniejszych profesorów Uniwersytetu Śląskiego, towarzyszy niewymowny smutek. Na myśl przychodzą nieodparcie słowa i rady Profesora, w których zawsze z wielką życzliwością dzielił się swoim doświadczeniem i mądrością, ucząc cierpliwości, spokoju, zachowania właściwych miar i dystansu w konfrontacji, czy to z podejmowanymi wyzwaniami, czy to z napotykanymi trudnościami, zarówno na płaszczyźnie zawodowej, jak i w sferze osobistej. Niepodobna wprost opisać żalu odczuwanego w związku z tym, że się ich już nie usłyszy. Tkwią one jednak na tyle głęboko w pamięci, że z pewnością pozostaną niezapomniane, a w tym szczególnym czasie uczą radzić sobie ze stratą bliskiego sercu Profesora. Z niezachwianą

wiarą i pełnym przekonaniem, że tak samo trwałe jest dzieło naukowe Profesora Kazimierza Marszała, pozostaje wyrazić nadzieję, że okażemy się jego godnymi kontynuatorami i będzie nam dane z powodzeniem przyczynić się do krzewienia wiedzy oraz wartości zaszczypanych przez Profesora. Żywiąc taką nadzieję, niniejszym wydaniem podręcznika pragniemy oddać szacunek i hołd naszemu Mistrzowi, Profesorowi Kazimierzowi Marszałowi.

Pod względem układu treści, podstawowych założeń i koncepcji teoretycznych podręcznik niniejszy nawiązuje wprost do znakomitych opracowań podręcznikowych przygotowanych przez Profesora Kazimierza Marszała lub pod Jego redakcją, których pierwsze wydania ukazały się przed ponad 30 laty i przez długi czas stanowiły podstawowe źródło wiedzy na temat procesu karnego, wykorzystywane w różnych ośrodkach akademickich w całej Polsce.

Trzecia edycja podręcznika stanowi jego uzupełnioną i poprawioną wersję, uwzględniającą zmiany normatywne w obszarze procesu karnego wprowadzone głównie w warunkach stanu zagrożenia epidemicznego i stanu epidemicznego, w drodze tzw. ustaw antycovidowych.

W pełni aktualne pozostają założenia, które przyświecały przygotowaniu poprzednich wydań podręcznika. Nadal jest on więc pomyślany jako wykład podstawowej wiedzy z zakresu prawa karnego procesowego, której znajomości należy oczekiwać od studenta prawa. Zawiera systematyczne i gruntowne przedstawienie problematyki prawa karnego procesowego, obejmujące zagadnienia teorii procesu karnego oraz międzynarodowych i konstytucyjnych uwarunkowań procesu karnego, zagadnienia części ogólnej prawa karnego procesowego oraz zagadnienia dotyczące przebiegu procesu karnego z uwzględnieniem jego zasadniczych odmian. Ze względu na ograniczoną objętość podręcznika z zakresu wykładu wyłączone zostały kwestie, które w zgodnej ocenie współautorów należą do mniej istotnych, dotyczące np. postępowania karnego w sprawach podlegających orzecznictwu sądów wojskowych czy kosztów procesu. Z tego samego powodu niektóre zagadnienia zostały zobrazowane w skróconej formie.

Na tle prowadzonych w podręczniku analiz i prezentowanych stanowisk interpretacyjnych wyraźnie zaznacza się jednolita perspektywa przyjmowana przez wszystkich autorów, związana z położeniem szczególnego nacisku na aspekt gwarancyjny prawa karnego procesowego, ochronę praw i wolności uczestników procesu oraz realizację wartości i standardów konstytucyjnych i konwencyjnych na gruncie procesu karnego.

Podręcznik został przygotowany przede wszystkim z myślą o studentach prawa lub administracji. W zgodnej ocenie autorów model kształcenia uniwersyteckiego nie może ze swej natury sprowadzać się do kształcenia praktycystycznego, dlatego podręcznik zawiera treści teoretyczne, które opierają się na aparaturze naukowej i służą pogłębienie-

niu wiedzy o przedmiocie. Wolno sądzić, że w tym zakresie treść podręcznika może zainteresować przedstawicieli doktryny procesu karnego. Uwzględnienie przez autorów w szerokim zakresie aktualnego orzecznictwa Sądu Najwyższego i sądów powszechnych oraz przedstawianie konkretnych rozwiązań w kwestiach spornych, które z reguły ujawniają się w wymiarze praktycznym, pozwala jednocześnie z pełnym przekonaniem rekomendować lekturę podręcznika absolwentom prawa odbywającym aplikacje prawnicze. Podręcznik może również służyć zaktualizowaniu i usystematyzowaniu wiedzy karnoprosesowej przez praktyków wykonujących zawód sędziego, prokuratora, radcy prawnego lub adwokata, zwłaszcza w kontekście istotnych zmian prawa karnego procesowego, które miały miejsce na przestrzeni ostatnich kilku lat, w tym rozproszonych zmian wprowadzonych tzw. ustawami antycovidowymi.

Podręcznik, ze względu na szczupłość miejsca, nie wykazuje pełnego warsztatu naukowego, który stanowił podstawę jego opracowania, zawartych w nim też, wyrażonych poglądów i ich argumentacji. Zawiera wybór podstawowej literatury, obejmujący najbardziej aktualne, z reguły najnowsze, pozycje piśmiennicze odnoszące się do najbardziej aktualnego stanu prawnego. Wykazy literatury mogą z pewnością służyć pomocą w zajęciach typu seminaryjnego i w przygotowaniu pracy dyplomowej z dziedziny procesu karnego.

W imieniu autorów wyrażam nadzieję, że podręcznik pozwoli studentom dobrze opanować podstawową wiedzę z zakresu procesu karnego i zarazem przygotować się do jej praktycznego wykorzystania, a być może także zainspiruje do pogłębienia określonych zagadnień w ramach seminariów magisterskich bądź doktoranckich albo w pracy naukowej.

Słowa podziękowania kieruję w stronę Pana doktora Marcina Cichońskiego oraz Pana magistra Marcina Burdzika za nieocenioną pomoc w pracach korekcyjnych nad tekstem zamieszczonym w podręczniku.

Jarosław Zagrodnik

Rozdział I

ZAGADNIENIA WSTĘPNE

1. Pojęcie procesu karnego

Nazwa „proces” jest wyrażeniem wieloznacznym. Fakt ten rodzi konieczność ustalenia desygnatów tej nazwy.

W języku polskim przez proces rozumie się przebieg regularnie następujących po sobie poszczególnych stadiów rozwoju czegoś, co pozostaje w ścisłym związku przyczynowym, składając się na jednolity ciąg, cykl rozwojowy¹. W tym znaczeniu nazwa „proces” występuje jako zjawisko przyrody (np. proces chemiczny, biologiczny proces rozwojowy) oraz jako zjawisko społeczne (np. proces rozwoju formacji społecznej). Są to realnie istniejące desygnaty nazwy „proces”.

W ramach procesów występujących w życiu społecznym odrębną grupę stanowią procesy prawne. Przez proces prawny rozumie się przewidziany przez prawo zespół działań, które zmierzają do osiągnięcia oznaczonego skutku prawnego². Z procesem prawnym mamy do czynienia wszędzie tam, gdzie prawo do jego realizacji, wywołania odpowiednich skutków prawnych, wymaga podjęcia określonego łańcucha oznaczonych czynności. Tak szeroko rozumiany proces prawny obejmuje różnorakie zespoły czynności, w tym skomplikowane postępowania w celu wydania rozstrzygnięcia.

Najważniejszą grupę w ramach procesu prawnego stanowią te procesy, które odbywają się przed oznaczonym podmiotem rozstrzygającym o jego przedmiocie. W ramach tego procesu podmiot kierujący nim – najczęściej organ państwowy (sąd) – ustala naruszenie prawa, wyciągając w związku z tym odpowiednie konsekwencje prawne, albo ustala istnienie lub nieistnienie konkretnego uprawnienia lub stosunku prawnego, albo wreszcie ustala nowe stosunki prawne.

---

¹ Por. *Słownik języka polskiego*, red. W. Doroszewski, t. 7, Warszawa 1965, s. 8.

² M. Cieślak, *Polska procedura karna. Podstawowe założenia teoretyczne*, Warszawa 1984, s. 9–10.

Z reguły organ (sąd), badając określony stan (pewną rzeczywistość) w celu wydania rozstrzygnięcia, czyni to na żądanie uprawnionego podmiotu.

Z żądaniem wydania rozstrzygnięcia, zwłaszcza sądowego, występuje osoba mająca w tym interes prawny lub organ państwa działający w interesie społecznym.

Ze względu na podstawowe kryterium odnoszące się do przedmiotu procesu można wyodrębnić odpowiadający mu rodzaj procesu przed organem państwa (sądem), a więc można mówić o procesach: karnym, cywilnym, administracyjnym itp. Każdy z tych procesów służy realizacji odpowiadających mu dziedzin prawa materialnego. W pewnym uproszczeniu można powiedzieć, że proces karny służy realizacji prawa karnego materialnego, proces cywilny – realizacji prawa cywilnego, rodzinnego i prawa pracy itd., choć w przeciwieństwie do prawa karnego proces cywilny nie stanowi jedynej formy urzeczywistnienia prawa cywilnego.

Realizacja prawa karnego może nastąpić tylko przez przeprowadzenie procesu karnego, co oznacza, że ustalenie popełnienia przestępstwa i jego sprawcy oraz wymierzenie kary może nastąpić jedynie w warunkach prowadzenia procesu karnego. **Proces karny jest zatem obligatoryjną formą stwierdzenia winy określonej osoby z powodu popełnionego przestępstwa.**

Wynika to przede wszystkim z faktu, że w celu ustalenia popełnienia przestępstwa przez oznaczoną osobę konieczne jest wydanie przez sąd prawomocnego wyroku skazującego, który w stosunku do tej osoby i jej czynu wyłącza domniemanie niewinności (art. 42 ust. 3 Konstytucji RP).

Proces karny jest wypełniony działaniami występujących w nim uczestników. Proces taki stanowi pewien przebieg, czyli jest zjawiskiem w ruchu. Jest on pewnym zamkniętym układem pozwalającym na określenie jego początku i końca. Przebieg procesu odbywa się po torze składającym się z następujących po sobie etapów, ogniw procesowych, tworzących tok procesu. Proces będący ruchem zmierza do określonego rezultatu, który jest jego celem. Proces jest więc zawsze określoną, zamierzoną działalnością ludzką, a więc działalnością celową. Proces jest instytucją prawną świadomie powołaną przez ustawodawcę do osiągnięcia określonych celów i świadomie w tym zakresie wykorzystywaną³.

Żadne ogniwo ruchu w toku procesu nie jest zachowaniem oderwanym, lecz ściśle powiązanim z układem czynności w tym toku, a także z przedmiotem procesu, co do którego ma zapaść rozstrzygnięcie organu procesowego.

Proces karny stanowi więc przewidziane prawem zachowanie organów państwowych i pozostałych uczestników zmierzające do wykrycia i ustalenia czynu przestępnego i jego

³ M. Cieslak, *Polska...*, 1984, s. 9 i n.

sprawcy oraz do wymierzenia mu kary lub zastosowania innych środków albo – w razie stwierdzenia braku przestępstwa, sprawstwa lub istnienia okoliczności wyłączających odpowiedzialność – do uniewinnienia oskarżonego.

Wymiar sprawiedliwości sprawuje jedynie sąd (art. 175 ust. 1 Konstytucji RP).

Nazwa „proces karny” może być używana w znaczeniu ogólnym, tzn. abstrakcyjnym, i w znaczeniu konkretnym.

Proces konkretny stanowi przewidzianą prawem działalność określonych uczestników, odbywającą się w oznaczonym procesie o konkretne przestępstwo lub przeciwko oznaczonej osobie lub osobom o konkretne przestępstwo (np. proces ZOMO-wców tłumiących strajk w kopalni „Wujek” w Katowicach).

W znaczeniu ogólnym jest to działalność przewidziana obowiązującymi przepisami, mająca na celu wykrycie i ustalenie czynu, jego sprawcy oraz wymierzenie kary lub zastosowanie innych środków karnych, będąca modelem przewidzianym w obowiązujących przepisach, któremu powinien być podporządkowany każdy proces karny w znaczeniu konkretnym, tzn. każdy proces przeciwko oznaczonej osobie. Jest to model postulowany, model normatywny, o charakterze wirtualnym, ale stanowiący podstawę prawną konkretnej działalności procesowej.

Model normatywny, czyli postulowany (wirtualny), może być rozumiany dwojako. **Formalnie**, tzn. że jego ujęcie ogranicza się do przepisów, które określają jego bieg. **Praktyczne** ujęcie modelu normatywnego bierze pod uwagę nie tylko same przepisy prawne, lecz także czynniki mające wpływ na interpretację w procesie stosowania przepisów prawa procesowego, do których można zaliczyć wykładnię udzielaną przez Sąd Najwyższy, Trybunał Konstytucyjny itp. A zatem **model normatywny w sensie praktycznym** uwzględnia system obowiązujących przepisów i sumę doświadczeń w jego stosowaniu. To ujęcie jest mało uchwytne i może ulegać ciągłym zmianom. Pozwala ono jednak na porównanie modelu postulowanego przez ustawę z jego praktyczną realizacją, wskazując na niedostatki i luki w modelu postulowanym lub na błędy czynione w praktyce.

W dalszych wywodach używamy nazwy „proces karny” w znaczeniu normatywnym, uwzględniającym zarówno ujęcie postulowane, jak i praktyczną jego realizację.

Niekiedy wskazuje się na jeszcze inny zakres znaczeniowy nazwy „proces karny”. Mówi się o procesie w sensie teoretycznej wizji, mając na myśli system poglądów (idei) na sposób ukształtowania postępowania, adresowany do twórców ustawy. To rozumienie nazwy „proces karny” nabiera szczególnego znaczenia w okresie nowelizacji lub formułowania projektu nowej kodyfikacji prawa karnego procesowego.

W rzeczywistości między wszystkimi tymi zakresami istnieje wzajemna zależność, gdyż formułowanie modeli teoretycznych następuje na bazie już funkcjonującego systemu prawa procesowego z całym bagażem dotychczasowego doświadczenia w zakresie jego stosowania w danym państwie.

W stosunku do nazwy „proces karny” używa się zamiennie nazwy „postępowanie karne”. Takie stanowisko znajduje oparcie w ustawodawstwie, w nazwie aktu prawnego regulującego proces karny, jakim jest Kodeks postępowania karnego. Nazwy „postępowanie karne” używa się także w węższym znaczeniu w stosunku do fragmentowych czy też specjalnych ujęć ogólnego przebiegu, np. postępowanie dowodowe, postępowanie karne rozpoznawcze.

2. Przedmiot i podstawa faktyczna procesu karnego

Skoro zasadniczym celem procesu jest rozstrzygnięcie o przedmiocie procesu, trzeba określić, co należy rozumieć przez przedmiot procesu. Kwestia ta ma dodatkowe aspekty wynikające z faktu, że przedmiot procesu należy do zagadnień, które w literaturze zarówno obcej, jak i polskiej nie są rozumiane jednoznacznie.

Na tle obowiązującego w naszym kraju **modelu prewencyjno-resocjalizacyjnego** w prawie karnym trzeba przede wszystkim zwrócić uwagę na wyjaśnianie przedmiotu procesu za pomocą koncepcji *ius puniendi*. Jej reprezentantem był wybitny uczyony polski S. Śliwiński⁴. Stał on na stanowisku, że przedmiotem procesu karnego jest roszczenie przysługujące państwu w stosunku do sprawcy przestępstwa (*ius puniendi*). Według S. Śliwińskiego każdy poszczególny proces ma na celu orzeczenie o roszczeniach wynikających ze zdarzenia faktycznego przedstawiającego się jako czyn karalny człowieka. Roszczeniem tym jest uprawnienie państwa do zastosowania kar oraz środków zabezpieczających lub wychowawczych. Koncepcja *ius puniendi* została poddana krytyce⁵.

Współcześnie się ją odrzuca. Można przeciwko niej podnieść nie tylko to, że posługuje się terminem „roszczenie”, który jest sporny w nauce procesu cywilnego, lecz przede wszystkim to, że przedmiot procesu łączy ze stosunkiem materialnokarnym. Oznacza to, że przedmiot procesu istniałby przede wszystkim w tych wypadkach, w których rzeczywiście skutek czynu nastąpiło naruszenie prawa karnego materialnego. Wprawdzie takie sytuacje przeważają w procesie karnym, tzn. toczy się on w związku z rzeczywiście popełnionym przestępstwem, to jednak nie można wykluczyć wypadków, w których wszczęty proces zostanie umorzony lub oskarżony zostanie uniewinniony z powodu stwierdzenia braku przestępstwa. W tych sytuacjach proces karny toczyłby się od początku bez przedmiotu.

⁴ Por. S. Śliwiński, *Polski proces karny przed sądem powszechnym. Zasady ogólne*, Warszawa 1961, s. 19 i n.

⁵ Por. L. Lisakiewicz, „*Ius puniendi*” czy metafizyka, PiP 1963/8–9, s. 220 i n.

Inne stanowisko w sprawie określenia przedmiotu procesu karnego zajmował L. Schaff⁶. Jego zdaniem przedmiotem procesu karnego jest to, co ma być dopiero w procesie ustalone i rozstrzygnięte. Przedmiotem procesu nie może być i nie jest ani sama wersja wydarzenia, ani też samo wydarzenie. Przedmiotem procesu zdaniem L. Schaffa – a więc tym, na ustalenie i rozstrzygnięcie czego jest skierowany proces – jest ta okoliczność lub przestępstwo, na których byt powołuje się wersja oskarżenia, istniejące lub nieistniejące obiektywnie (rzeczywiście). Wokół tego właśnie problemu koncentruje się spór procesowy.

Myśl ta została ściślej wyrażona przez M. Cieślaka⁷. Jego zdaniem **przedmiot każdego postępowania sprowadza się zawsze do jakiejś kwestii prawnej, której rozstrzygnięcie lub inne załatwienie jest zadaniem tego postępowania**. W procesie karnym kwestię taką stanowią: odpowiedzialność karna, a niekiedy także odpowiedzialność cywilna, jakie mogą obciążać osobę winną popełnienia przestępstwa.

Pierwszorzędne znaczenie w procesie karnym ma **zasadniczy przedmiot procesu, rozumiany jako kwestia odpowiedzialności prawnej osoby ściganej za zarzucane (lub przypisane) jej przestępstwo**. Ta kwestia nasuwa następujące pytania: czy w ogóle popełniono przestępstwo i kto je popełnił, w jakiej postaci i jakie ma za to ponieść konsekwencje prawne. Przedmiotem procesu nie jest natomiast sam fakt popełnienia przestępstwa, gdyż badanie oznaczonej rzeczywistości nie stanowi samoistnego celu, jedynie cel pośredni, służący określeniu odpowiedzialności i jej rozmiarów.

Odpowiedzialność prawna opiera się na dwóch podstawach: faktycznej, a więc na określeniu czynu (zarzucanego lub przypisanego), i prawnej, która zostaje określona w postaci kwalifikacji prawnej tego czynu.

Kwestia odpowiedzialności prawnej w procesie – według M. Cieślaka⁸ – nie wiąże się z czynem rzeczywistym, lecz z procesową hipotezą tego czynu w postaci podejrzenia (określonego w postanowieniu o wszczęciu śledztwa lub dochodzenia), zarzutu (w postanowieniu o przedstawieniu zarzutów lub w akcie oskarżenia) lub przypisania (w wyroku). Właśnie toczy się proces ma udzielić odpowiedzi na pytanie, czy hipoteza ta jest zasadna, czy też nie. Jednak ani sam czyn, ani jego procesowa hipoteza nie są przedmiotem procesu. Przedmiotem procesu jest kwestia odpowiedzialności prawnej za określony, przypisywany oskarżonemu czyn przestępczy. Przedmiot postępowania zostaje zwykle określony w akcie programowym danego postępowania (postanowieniu o wszczęciu postępowania, postanowieniu o przedstawieniu zarzutów, akcie oskarżenia). W toku

⁶ L. Schaff, *Wszczęcie postępowania karnego. Problematyka podstawy i przedmiotu procesu*, PiP 1959/2, s. 257.

⁷ M. Cieślak, *Polska...*, 1984, s. 47–48.

⁸ Por. M. Cieślak, *Polska...*, 1984, s. 298.

W podręczniku szczegółowo omówiono zagadnienia dotyczące:

- teorii procesu karnego,
- międzynarodowych i konstytucyjnych uwarunkowań procesu karnego,
- zagadnień części ogólnej prawa karnego procesowego, a także
- przebiegu procesu karnego, z uwzględnieniem jego zasadniczych odmian.

W publikacji przedstawiono konkretne rozwiązania kwestii spornych w praktyce. Omawiane zagadnienia, w tym te najbardziej złożone, zostały przedstawione jasno i zrozumiale.

Trzecie wydanie podręcznika uwzględnia zmiany normatywne wprowadzone głównie przez tzw. ustawy antycovidowe.

Podręcznik został przygotowany przede wszystkim z myślą o osobach studiujących prawo lub administrację oraz aplikantach. Może służyć zaktualizowaniu i usystematyzowaniu wiedzy praktykom wykonującym zawód sędziego, prokuratora, radcy prawnego lub adwokata, zwłaszcza w kontekście istotnych zmian prawa karnego procesowego, które nastąpiły w ciągu ostatnich kilku lat.

Jarostaw Zagrodnik – doktor habilitowany nauk prawnych, profesor Uniwersytetu Śląskiego; radca prawny; były dyrektor kierunku Prawo na Uniwersytecie Śląskim; członek Społecznej Komisji Kodyfikacyjnej; redaktor naukowy czasopisma „Problemy Prawa Karnego”; ekspert Krajowej Izby Radców Prawnych w dziedzinie prawa karnego procesowego, prawa i procesu karnego skarbowego, odpowiedzialności dyscyplinarnej oraz odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary; autor ponad 100 opracowań naukowych i naukowo-dydaktycznych oraz kilkudziesięciu opinii do aktów normatywnych we wskazanych dziedzinach.

LEXOTEKA
więcej niż podręcznik

Poszukaj pozostałych podręczników
dostępnych online

www.lexoteka.pl

9788382463217 W03P01

ISBN 978-83-8246-321-7

9 788382 463217

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL

WWW.PROFINFO.PL

CENA 79 ZŁ (W TYM 5% VAT)